

1 ГРУДНЯ - НАЦІОНАЛЬНИЙ ДЕНЬ РУМУНІЙ!

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXXIII-й РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 23-24/ ГРУДЕНЬ 2022 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

«ЯЛИНКА, ЯЛИНКА У ЛІСІ РОСЛА ...»

З НОВИМ БЛАГОСЛОВЕННИМ РОКОМ!

Стрімкими кроками добігає кінця поточний рік, який був непростим для кожного з нас. У 2022 рік ми вступили з великими надіями та новими очікуваннями, на тлі завершення пандемії Covid-19, яка суттєво вплинула на наше життя та звички. Після майже двох років обмежень ми мали всі передумови для повернення до нормального життя, але вранці 24 лютого Європу сколихнув збройний конфлікт, після майже 80 років миру на старому континенті Росія розв'язала війну проти України.

Десятки тисяч біженців увійшли до Румунії в перші тижні війни і ми всі разом, усе румунське суспільство, надали, окрім термінової допомоги, справжній урок людяності, співчуття та солідарності з українським народом. Румуни відкрили свої домівки та свої серця і намагалися знайти найкращі рішення, щоб допомогти своїм сусідам, змушеним покинути домівки через російську агресію.

Тому в ці особливі моменти я хочу ще раз подякувати всім, хто допомагав і продовжує допомагати українському народу, постраждалому від війни та страждань. Водночас хочу висловити вдячність кожному члену української громади в Румунії за активність і за всі зусилля, докладені протягом цього року. Я твердо переконаний, що разом ми зможемо подолати цю кризу і водночас сподіваюся, що Новий рік принесе мир і стабільність у наш регіон.

Зимові свята несуть у наші душі не лише радість і надію, але й відчуття родинного затишку та можливість знову зустріти найближчих друзів. Нехай ці свята наповнять ваші серця любов'ю та благословенням, принесуть здоров'я, радості, надії, мир та душевний спокій!

Гарних зимових свят!

Голова Союзу українців Румунії,
Депутат **Микола-Мирослав ПЕТРЕЦЬКИЙ**

День української мови в Румунії відзначили в місті Сігету Мармацієй

Депутат М.-М. Петрецький наголосив: «Кожний із нас має цінувати, знати і пишатися рідною мовою»

З 2018 р. 9 листопада в Румунії офіційно святкується День української мови. Для будь-якої етнічної громади важливим у її житті є день, пов'язаний із святом рідної мови, що передається з покоління в покоління письмово чи усно.

Цей день є дуже важливим для нас, українців у Румунії, тому що забезпечує українську культуру в румунському суспільстві. Рідною мовою, якою людина розмовляє, є дуже важливим елементом, тому що вона може пізнати світ.

Не існує нічого красивого і дорогоцінного для одного народу, ніж розвивати та зберігати свою рідну мову. У рідній мові ховається майбутність і наше прадідівське придане. Мова це найгарніший скарб, якою людина створила за всю свою історію. Наша мова мелодійна, гарна, це наша батьків-

щина. Вона нам дає можливість, щоб ми підтримувалися взаємно і виявляли уважність один до одного.

СУР має важливу роль у збереженні та заохочуванні української мови і культури у Румунії. І цього року Марамурська філія СУР організувала 9 листопада у центральному парку міста Сігету Мармацієй «День української мови». Це надзвичайна подія, присвячена рідній мові, на якій декламували вірші та співали пісні українською мовою.

Перед початком цієї події прозвучали гімни Румунії та України, на знак поваги до братів українців, які переживають цю війну.

На відкритті цієї події виступили

голова Марамурської філії, проф. Мирослав Петрецький, голова СУР, депутат Микола-Мирослав Петрецький, префект повіту Марамуреш Рудольф Штаудер, та віце мер міста Сігету Мармацієй Даніела-Онїца Івашку.

Голова Марамурської філії Мирослав Петрецький подякував усім учасникам, приносячи слова вдячності до всіх українців Румунії за збереження культури та рідної мови.

Микола Мирослав Петрецький наголосив, що кожен із нас має цінувати, знати і пишатися рідною мовою, передаючи її наступним поколінням, тому що це найгарніший скарб, що може об'єднати покоління і народи.

Префект Марамурського повіту, Рудольф Штаудер зазначив, що для кожного народу День національної мови є нагода радості та свята, а такі свята потрібно проводити у мирі та тиші.

(Закінчення на 6 стор.)

Микола ДУТКА

А коли прийде Кінець Світу?!

«А про той день і годину ніхто не знає, ані ангели небесні, ані Син, лише один Отець» (Мт. 24,36).

Своїм повчанням Ісус навчав своїх учеників таємниці цього світу, говорячи їм і про той останній час, коли вдруге прийде Він судити живих і мертвих. Апостоли запитали Ісуса, коли прийде той день, коли це все станеться? На це запитання Ісус відповів: «А про той день і годину ніхто не знає, ані ангели небесні, ані Син, лише один Отець». (Мт. 24,36).

Однак Ісус Христос не залишив своїх Апостолів і всіх нас у незнанні, він сказав, що перед тим, як має Він прийти судити нас усіх, живих та мертвих, будуть певні знаки для тих людей, які ще будуть жити тоді, у зв'язку з тим, що наближається кінець світу. На підставі Святого

Письма наша церква говорить, що є 7 головних знаків, які звіщатимуть нам про те, що наближається Страшний Суд:

1. Євангеліє Царства буде проповідувана в усьому світі, як свідectво всім народам; і тоді прийде Кінець (Матвія 24:14) Нам треба зрозуміти, що не всі люди і повірують у те, що вони будуть чути, але у кожному краї землі має бути відома Христова наука. А ті, хто її не прийматиме, буде засуджений.

2. Навернення єврейського народу до християнства. Ми знаємо, що євреї у великому числі ще чекають Месію. Коли вони у великому числі стануть християнами, то вже Кінець близько.

3. Чимало християн покинуть правду віру. Не маємо свідчення у Святому Письмі, що люди стануть вірними та побожними, але Ісус каже, що многі (чисельні) будуть відходити.

4. Помноження війни по всій землі.

«Ви ж про війни почуєте, і про воєнні чутки, глядіть, не лякайтесь, бо статись належить тому...» (Мт.24,6).

5. Страшні катастрофи у природі по всій землі. «Голод, чума та землетруси будуть по різних місцях...» (Мт.24,7).

6. Прихід Єноха та Іллі на землю та сходження Антихриста. (Одкровення 19,1)

7. З'явлення на небі знака Сина Чоловічого: «І тоді з'явиться знамення Сина Людського на небі, й заголосять усі племена землі, й побачать Сина Людського, який іде на хмарах небесних з великою силою і славою» (Мт.24,30).

Такими є коротенько знаки, які попереджають другий прихід Христа на землю, щоб судити кожного з нас за своїми ділами. Як це станеться? І як нам допомогатимуть ці знаки? Кожен із нас може собі відповісти на це запитання, як бажає, але більш важливо, ніж знати нам про кінець світу, є готувати свою душу до свого власного кінця.

отець Іван ЮРЧА

З діяльності голови СУР, депутата Миколи-Мирослава ПЕТРЕЦЬКОГО

Декларація Румунського парламенту про засудження Голодомору в Україні

Сенатори та депутати прийняли Декларацію румунського парламенту про засудження навмисного голоду 1932-1933 років в Україні (Голодомору), якого зазнав український народ внаслідок радянської окупації у 1932-1933 роках.

У документі, який на спільному пленарному засіданні Сенату і Палати депутатів зачитав автор ініціативи, голова Союзу українців Румунії, депутат Микола-Мирослав Петрецький, Голодомор визнається злочином проти українського народу та проти людяності. У Декларації зазначається, що Парламент Румунії «рішуче засуджує цей акт, спрямований проти українського народу, який призвів до мільйонів жертв, відзначений масовими порушеннями основних громадянських прав і свобод, а також величезними стражданнями». Водночас у документі висловлюється солідарність з українським народом, який постраждав у цій трагедії та віддається данина пам'яті мільйонам жертв штучного голоду 1932-1933 років.

Декларація також рішуче засуджує аналогічний злочинний метод, за допомогою

якого румуни в Бессарабії були піддані навмисному, штучному голоду з метою примусової колективізації у 1946-1947 роках та висловлює підтримку захисту та повазі основних прав і свобод людини.

Європейська інтеграція базується на примиренні та прийнятті трагічних моментів в історії XX століття, а також на визнанні того, що примирення з важким минулим не дорівнює колективній провині, а утворює стабільну основу для побудови спільного європейського майбутнього, заснованого на спільних цінностях і принципах, - йдеться у документі. У Декларації також наголошується, що вшанування трагедій в історії Європи має допомогти запобігти виникненню подібних обставин чи подій у майбутньому.

Депутат Микола-Мирослав Петрецький вважає, що прийняття Декларації про засудження Голодомору зараз, у контексті вшанування 90-х роковин Голодомору 1932-33 років, є сильним сигналом підтримки та

солідарності з українським народом, а також природним жестом вшанування пам'яті мільйонів невинних життів, жорстоко знищених у той період. Представник українців у румунському парламенті додає, що те, що ми побачили у страшній трагедії початку 30-х років минулого століття, нещадному порушенні права українського народу на життя, ми бачимо і в 2022 році,

через 90 років від страшного геноциду, коли Росія розв'язала проти України свою агресивну війну. Знову мільйони невинних українців страждають від дій, спрямованих переважно проти цивільного населення, у тому числі шляхом створення та підтримки енергетичної, продовольчої, економічної та гуманітарної кризи.

Парламент Румунії став одним із перших законодавчих органів, які, заявивши про підтримку суверенітету та територіальної цілісності України, гостро засудили агресію Росії проти української держави – нагадав Микола-Мирослав Петрецький.

Сенат та Палата депутатів Румунії, на спільному засіданні, ухвалили Декларацію про визнання Голодомору 1932-1933 років в Україні

Сенат та Палата депутатів Румунії, на спільному засіданні, сьогодні ухвалили Декларацію про визнання Голодомору 1932-1933 років в Україні (умисного створення радянською владою умов, несумісних із життям) жахливим злочином проти українського народу та людства.

Я виступив з цієї ініціативою зараз, аби вшанувати один із найтрагічніших моментів в історії українського народу – Великий голод (Голодомор) 1932-1933 років, оскільки щороку в четверту суботу листопада укра-

їнці звідусіль вшановують пам'ять приблизно 10 мільйонів співвітчизників, які загинули через репресивну політику сталінського режиму.

У контексті вшанування 90-х роковин Голодомору 1932-33 років я хотів нагадати всім про цей болісний епізод, який назавжди закарбувалася в українській колективній пам'яті, про який всі мають постійно пам'ятати, щоб подібні лиха ніколи не повторювалися.

Водночас, зараз, через 9 місяців після початку військової агресії Російської Федерації проти України, ухвалення цієї декларації є сильним сигналом підтримки та солідарності з українським народом, а також природним жестом вшанування пам'яті мільйонів невинних життів, жорстоко знищених у той період.

Дякую всім, хто підтримав і проголосував за цю ініціативу, яка має велике символічне значення для українців у всьому світі.

З діяльності голови СУР, депутата Миколи-Мирослава ПЕТРЕЦЬКОГО

Щодо перевірки способів надання фізичним особам грошей на проживання та харчування біженців з України

Прем'єр-міністр Ніколає Чуке нещодавно заявив, що будуть проведені перевірки щодо можливих порушень способів надання фізичним особам грошей на проживання та харчування біженців з України, додавши, що законодавство у цій сфері буде змінено. Кілька журналістів повідомили, що кошти, які уряд виплачує біженцям з України, не використовуються для їх забезпечення харчуванням, а деяких біженців розміщують у ненадлежащих умовах. «Необхідно зараз, напевно, в залежності від того, що буде встановлено на рівні Уряду, після дискусій з відповідальними інституціями та органами влади, проаналізувати цю законодавчу базу, і запевняю, що будуть зроблені необхідні перевірки та зміни для пристосування до нової ситуації. Прикро, що в таких ситуаціях страждання деяких людей використовується для отримання

неправомірної вигоди», – наголосив прем'єр-міністр Чуке".

У цьому контексті мерія міста Радівці Сучавського повіту (північ) повідомила поліцію та контролюючий орган Префектури про виявлення порушень у розміщенні біженців з України. Міський голова Богдан Логін заявив, що за документами в будинках місцевих мешканців розмістили понад 400 біженців, але насправді їх кількість значно менша.

Відповідно до законодавства, фізичні особи, які приймають іноземних громадян або осіб без громадянства, які прибули із зони збройного конфлікту в Україні, отримують допомогу з бюджету повітових інспекторатів з надзвичайних ситуацій на харчування та проживання. Йдеться про 20 лейв (приблизно 4 євро) на добу на особу – на харчування та 50 лейв (близько 10 євро) на добу на особу на проживання.

Румунія разом з іншими країнами Східної Європи готується відновити роботу центрів прийому біженців з України

Румунія разом з іншими країнами Східної Європи готується відновити роботу центрів прийому біженців з України. Влада очікує, що нова хвиля біженців перетне кордони сусідніх країн цієї зими, оскільки в кількох українських містах через російські бомбардування не працюють електромережі та опалення. Виконавчий директор Фонду розвитку громадянського суспільства та член Європейського економічного та соціального комітету, від імені громадянського суспільства Йонуц Сібіан нещодавно заявив, що громадянське суспільство та влада Румунії вже готують інфраструктуру для нової хвилі вимушених переселенців з України.

Свято осені, врожаю та давніх марамороських українських звичаїв у Реметах

Осіннь поволі прощається з Марамороськими полонинами, поступаючи місцем найхолоднішій порі року. У неділю, 20 листопада, у селі Ремети відбулося свято «прощання» з осінню, точніше культурно-мистецький захід, до якого долучилися українці звідусіль. Марамурська філія Союзу українців Румунії організувала у партнерстві з мерією с.Ремети та місцевими організаціями СУР акцію «Осінні звичаї українців», на якій були присутні як етнічні українці Марамурського повіту, так і гості з Івано-Франківщини та Закарпаття.

Захід має на меті популяризувати осінні звичаї українців, як збирання винограду, приготування варення чи соління овочів на зиму, підкреслити важливість врожаю для села та якомога більше зберегти ці прекрасні традиції.

Союз українців Румунії на заході представляли голова СУР, депутат Микола-Мирослав Петрецький, перший заступник голови СУР Василь Пасенчук, голова Марамурської філії Мирослав Петрецький, генеральний секретар СУР і голова Сату-Марської філії Люба Горват, мер Ремет Іван Клаудіу Бринзанюк, заступниця голови місцевої організації СУР у с. Луг над Тисою Анна Самбор, голова місцевої організації у с.

нізації у с. Вишівська Красна Георгій Мочернак та багато членів СУР. З Івано-Франківщини у західі взяла участь депутат обласної ради Мирослав Корнелюк разом із трьома талановитими солістами та інструменталістами. Водночас на цьому осінньому святі був присутній і директор Реметської загальноосвітньої школи, а також вчителі, які викладають у цій же школі. Після виконання гімнів Румунії та України та виступів парафіяльний священник Ремет прочитав молитву і благословив захід.

Серед колективів, які вийшли на сцену заходу та створили справжню атмосферу свята, були: дитячий вокальний колектив з Ремет разом із солісткою Сіміною Колопельник, троє солістів та інструменталістів з Івано-Франківської області, вокальний гурт із Сучави, гурт «Мікулянка» з повіту Сату-Маре, вокальна група «Красняночка» з Вишівської Красни, вокальна група «Молоді гуцули» з Вишавської долини, вокальна група з Верхньої Рони, група «Леля» з Тульчі, вокальна група «Веселка» з Луга над Тисою, вокальна група «Надія» з Кривого та вокальна група «Голос полонини» з Полян.

Свято осені, врожаю та давніх українських звичаїв стало передостаннім дійством цього року, яке принесло з собою нотку радості та гарного настрою.

Кривий Йоан Рекало, член Комітету СУР Михайло Йоан Лаурук, голова місцевої орга-

З діяльності голови СУР, депутата Миколи-Мирослава ПЕТРЕЦЬКОГО

Звернення голови СУР, депутата Миколи-Мирослава Петрецького з нагоди національного дня Румунії

1 Грудня – це не лише душевне свято всіх громадян Румунії, але й урок єдності, день, який рік за роком нагадує нам, що разом ми сильніші перед будь-якими випробуваннями.

Ці слова набувають особливого значення сьогодні, коли ми стикаємося з серйозною безпековою кризою зі значними економічними та гуманітарними наслідками, спричиненою неспровокованою та невинуватою агресією Росії проти України, у безпосередній близькості від кордонів Румунії. Як держава-член європейської та євроатлантичної родини, Румунія залишається поруч зі своїми міжнародними союзниками і партнерами, об'єднаними у своїй рішучості захищати демократичні цінності та заснований на правилах міжнародний порядок.

Символ національної солідарності та злагоди між всіма громадянами країни, незалежно від національності, 1 грудня є святом, яке переносить думками в Румунію 1918 року, державу не лише унітарну, а й багатонаціональну, в якій понад 25% населення становили представники національних меншин. В даний час Уряд

Румунії продовжує дотримуватися високих стандартів захисту прав осіб, які належать до історичних національних меншин, які проживають в Румунії, відповідно до європейських цінностей і принципів.

Резолюція Національної асамблеї в Алба-Юлії проголосила «повну національну свободу для всіх співіснуючих народів», а сьогодні Румунія продовжує діяти в дусі цього документа, сприяючи зміцненню відкритого для мирного співіснування в різноманітності суспільства, а також взаємної поваги та розуміння між більшістю населення та особами, які належать до національних меншин, на користь румунського суспільства в цілому, для якого культурне різноманіття та міжкультурність є безцінним ресурсом.

З нагоди Національного дня Румунії хочу передати всім громадянам Румунії найщиріші побажання благополуччя та процвітаючого і мирного майбутнього!

З національним святом, Румуніє!

Марамуреська філія СУР вшанувала пам'ять жертв Голодомору в Україні

Марамуреська філія СУР вшанувала пам'ять жертв Голодомору, геноциду українців 1932-1933 років, що означав поневолення українського народу сталінським режимом.

У цьому пам'ятному контексті у Рускові директорка Вишівсько-Долинської школи і вчителька історії Марія Папарига коротко представила Голодомор, одну з найтрагічніших сторінок історії українського народу. Вона презентувала урок сумної історії тим, хто усвідомлює, що жахи минулого не можна забувати, щоб вони ніколи не повторилися.

Зокрема було наголошено, що найбільш постраждалими від Голодомору були переважно селяни, фермери та діти, які становили значну частину України 1930-х рр.

Через 90 років після трагічних подій Парламент Румунії визнав Голодомор злочином проти українського народу та проти людяності, прийнявши Декларацію, ініційовану головою Союзу українців Румунії, депутатом Миколою-Мирославом Петрецьким.

Нинішні реалії показують, що війна в Україні породила продовольчу, економічну та фінансову кризу, яку неможливо точно описати словами. На жаль, між історичним етапом, який пережили українці 90 років тому, і війною, яка триває зараз, котра має всі ознаки геноциду, є значна схожість.

Шокуючі дані та деталі про Голодомор у Тульчі

Тульчанська філія Союзу українців Румунії 26 листопада вшанувала пам'ять жертв Голодомору 1932-1933 років в Україні, акт геноциду, якому радянський режим піддав український народ.

Захід, організований членами Задунайської Січі, розпочався з панахидою за жертвами Голодомору, яку відслужив священник Лісовенку Даніель.

Релігійний момент продовжився аудіо-відео презентацією, створеною Джорджіаною Маладой, з шокуючими даними та деталями, які глибоко зворушили присутніх, нагадавши їм розповіді їхніх предків, які мали родичів, що стали жертвами цього масового вбивства.

Окрім членів та симпатиків філії СУР Тульча, були запрошені та взяли участь біженці з України, які зараз проживають у Тульчі. Фінансова підтримка Союзу українців Румунії дозволила провести цей захід на згадку та вшанування 10 мільйонів людей, які втратили життя.

9 ЛИСТОПАДА – ДЕНЬ УКАЇНСЬКОЇ МОВИ В РУМУНІЇ

Голова Клузької філії СУР, доцент д-р. Іван Гербіл: «Мова є засобом як спілкування, так і мислення»

З 2018 року «День української мови в Румунії» святкується 9 листопада на державному рівні і це стало нагодою для української громади ще раз зустрітися, згадати свою культурну та історичну спадщину. У Клуж-Напоці відсвяткували це свято 12 листопада в приміщенні Палацу Банфі, де зібралися члени місцевого осередку СУР та ті українці, що тимчасово перебувають у нашому місті, студенти та викладачі університету, просто прихильники української культури.

Цю культурно-мистецьку подію організувала Клузька філія Союзу українців Румунії в співпраці з відділом української мови та літератури при Філологічному факультеті Клузького університету імені Бабеша-Бойоя, Музеєм мистецтв та Національним театром «Лучіан Блага». Медійним партнером організаторів вкотре став TVR Клуж в обличчі телеведучої пані М. Чінар-Жіга, яка висвітлює подібні заходи на місцевому телебаченні та в соцмережах.

Відкриттям події став перегляд вистави «Синдром уцілілого» в постановці режисерки та артистичної директорки Національного театру Штефани Поп-Куршеу та у виконанні акторів Сільвіуса Йорги та Міхая Флоріана. Цю актуальну сучасну драму український драматург Андрій Бондаренко написав після 24 лютого 2022, після нападу так званої «братньої» країни на Україну. Тематика війни і пов'язаних з її початком глибоких переживань та виникнення ряду болючих питань зацікавили усіх присутніх. Особливий відгук знайшла проблематика у тих українців, які ще зовсім недавно пережили фізичні та емоційні катастрофи, спричинені початком війни. «Дякую акторам за хвилююче дійство, яке відбулося у цій залі, і за запитання, які вони поставили перед нами: «Хто ми є?», «Де ми опинили-

ся?», «Чому ми тут?» і «Якими ми маємо повернутися до України?»... І головне, за нагадування – ми не можемо забути і пробачити ті злочини, які ворог чинить проти нас» – промовив після закінчення вистави пан Володимир з Києва, який змушений з сім'єю просити допо-

моги і тимчасового захисту в Румунії.

Продовжуючи чутливу тему майбутнього повернення, він додав: «Ми повернемося в Україну іншими. І це буде. Водночас звертаюся до організаторів цієї вистави і до акторів поширювати її по всій Румунії і по всій Європі – там, де є зараз українці, які полишили країну через війну і які мріють повернутися додому. Проте маю сказати, що більшість з них повернеться іншими, ніж вони були до війни. Всі мають зрозуміти одне – ми повернемося сильні, ми зможемо відбудувати все, що зруйнував ворог, будемо об'єднані як ніколи. Низький уклін і подяка за свято української мови в Румунії».

У продовженні заходу прозвучали гімни Румунії та України, а також традиційна для українців молитва, яку всі присутні промовили за богословом І.Д. Пойнар. «На мою думку

9 листопада – найголовніше свято з усіх для українців в Румунії та й для всіх українців, тобто День української мови» – з цими словами голова Клузької філії Союзу українців Румунії, доцент д-р І. Гербіл розпочав свою промову після хвилини мовчання в честь загиблих за незалежність України від рук російських загарбників. Він коротко проінформував присутніх про прийняття закону 213/2018 про святкування Дня української мови на офіційному рівні за ініціативою голови Союзу українців Румунії та депутата парламенту М.-М. Петрецького. «З того часу усі філії СУР в повітах, в яких існують українці як меншина на території Румунії, проводять заходи, присвячені цій події. З приблизно 400 подій, які проводить СУР за рік, це свято є одним з найважливіших, бо мова є засобом як спілкування, так і мислення» – зазначив пан Гербіл. Підкреслюючи важливість збереження рідної української мови для тих, хто перебуває на території

Румунії, викладач сказав: «Мова – це той інструмент, за допомогою якого, ми зберегли наші звичаї та традиції, пісні та стародавні легенди, які тут, в Румунії – я маю на увазі Мараморошину і Трансильванію – звучать понад 800 років, а може навіть і 1000. Можна багато чого сказати про українську мову на території Румунії, але хочу вам нагадати, що перші українці за історичними джерелами, лінгвістичними, топономічними та іншими даними були тут присутні ще десь в кінці 10 – на початку 11 століть. Тому говорити про українців, як про діаспору, є помилкою. Вони тут є корінним населенням. Цей факт підтверджує і велика кількість слов'янських власних назв на території Мараморошини та в повіті Сучава, що на Буковині.

(Продовження на 11 стор.)

Ольга СЕНИШИН

День української мови в Румунії відзначили в місті Сігету Мармаціей

Депутат М.-М. Петрецький наголосив: «Кожний із нас має цінувати, знати і пишатися рідною мовою»

(Закінчення. Поч. на 2 стор.)

І віце-мер Сігету Мармаціей висловила слова поваги, солідарності, співпраці та дружби до української меншини, наголосивши, що кожен народ має обов'язок поважати свою історію, традиції, звичаїв та особливо мову.

Святкову атмосферу дня доповнили музичні ансамблі із повіту Марамуреш та інших регіонів країни. До цієї події на сцені виступали: чоловічий вокальний гурт «Голос полонини» з Полян, «Червона ружа» з Кричунова, «Красняночка» з Вишівської Красни, «Надія» з Кривого, дитячий колектив з Рускови, дитячий вокальний колектив з Реміт,

дитячий колектив з Полян, вокальна група з Верхньої Рівни та солістка Діана Ціфрак, «Молоді гуцули» з Вишівської Долини,

вокальна група із села Коштій, танцювальний ансамбль «Весна» з Ботошань, вокальний колектив «Квіти Буковини» та духовий оркестр з Ботошань, вокальні гурти «Черлені пацьорки» та «Троїсті музики» з України, гурт «Молода Надія» з Тіміша, гурт «Зелена ліщина» з Караш-Северіна, вокальний колектив із Сфінту Георге та гурт «Зірочка» з Тульчі.

У святковій атмосфері із запальними піснями і танцями глядачі змогли почути вірші, присвячені на українській мові у виконанні талановитих дітей, як данина підростаючого покоління рідній мові. Ми, українці з Румунії, повинні любити, цінувати і пишатися рідною мовою, передавати її молодому поколінню, як найцінніший дар!

Голова Марамороської філії СУР, проф. Мирослав Петрецький дякує тим, що його підтримали у проведенні першого фестивалю нацменшин у Румунії

Марамурська філія СУР у партнерстві з мерією Сігету Мармаціей організувала в неділю, 6 листопада 2022р., культурно мистецьку подію, показуючи, що підтримує тісні зв'язки зі всіма національними меншинами. Цей перший фестиваль національних меншин у Румунії відбувся у самому серці Мараморощини – місті Сігету Мармаціей, де брали участь гості з різних куточків світу, які раділи гарній погоді і сонячному дню.

Цей фестиваль був представлений головою жіночої організації СУР Анною Самбор. На цьому фестивалі брали участь такі групи, як: Луг над Тисою, Негостина – повіт Сучава, угорські представники повіту Сату-Маре, Поляни, Ромська група – Колтив, Кривий, німецькі представники – Вишава, Рускова, Ремети, болгарські представники – Банат, Вишавська Красна, Тіміш, Бистрий, Вишавська Долина, Верхня Рівна і Коштіль. Кожна етнічна група популяризує і поважає культуру, традиції та звичаї, які варто передавати і розвивати надалі. Тому лейтмотивом цієї події є порозуміння, підтримка та співпраця між українцями та іншими національними меншинами.

Організуванням цього фестивалю займалися представники СУР, голова СУР, депутат Микола-Мирослав Петрецький, мер Сігету Мармаціей Васіле Молдован та інші представники повітових органів влади Мараморощини. Подія розпочалася відвіданням учасниками фестивалю мерії Сігету Мармаціей, після чого відбувся парад народного вбрання різних національних меншин через центр міста, а потім розпочався концерт, в якому, разом із українцями, на сцені виступали болгари, угорці, німці та ромські художні колективи.

У своєму виступі голова СУР Микола-Мирослав Петрецький підкреслив внесок національних меншин в утвердження культурного розмаїття в Румунії, забезпечуючи гармонійне співіснування між більшістю та меншинами.

І мер міста Сігету Мармаціей Васіле Молдован щиро підтримував цю ініціативу СУР, підкреслюючи, що різноманітність є багатством, яке ми повинні цінувати та популяризувати як серед нашої молоді, так і серед туристів, які прибувають до Мараморощини. Заступниця мера міста Данієла Оніца-Івашку сказала, що ця подія є гарною нагодою для популяризації мов, традицій та звичаїв національних меншин.

Голова Марамороської філії СУР, професор Мирослав Петрецький подякував усім, хто його підтримав у проведенні цього фестивалю національних меншин у Румунії.

Перед учасниками похвальні слова сказали генеральна секретарка СУР, голова Сату-Марської філії СУР Люба Горват та Василь Куреляк, директор Сігетського українського педагогічного ліцею імені Тараса Шевченка.

Микола ДУТКА

Традиційне українське кулінарне мистецтво у селі Теребешть Сатумарського повіту

Незважаючи на сформування традиційного харчування, кулінарія являє собою частину національної культури. Кулінарія – це діяльність людини, яка пов'язана з готуванням їжі. Для знаходження їжі люди об'єднувалися у племена і разом займалися мисливством, землеробством.

Слово «кулінарія» походить від латинського слова «culina», – що означає кухонна або кухарська справа.

Українська народна кухня – це культурна спадщина українського народу, як мова, література, мистецтво, якими можна пишатися. Любов до хліба є і у традиційному меню українців, яке скла-

далося з хлібних страв, борошняних виборів й не тільки.

Філія СУР Сату-Маре провела 16 жовтня у селі Теребешть перший фестиваль «Традиційне українське кулінарне мистецтво», який зібрав багато представників та місцевих жителів. На цьому заході були присутні голова СУР, депутат Микола-Мирослав Петрецький та інші представники українства й культури.

Депутат Микола-Мирослав Петрецький зазначив, що Сату-Марська філія СУР переживає справжнє відродження, яке впливає на громади, де живуть українці.

(Продовження на 10 стор.)

Микола ДУТКА

ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В БАНАТСЬКОМУ МІСТІ ТІМІШОАРА

Кожного року 9-го листопада українська меншина відзначає свято української мови, а головне те, що вже 5-ий рік, відколи воно святкується офіційно. Можна підкреслити, до того, що Румунія залишається далі найкращим прикладом в забезпеченні кращих умов для збереження рідної мови. Треба добре зрозуміти, що для цього потрібні великі зусилля, щоб передати цей скарб молодому поколінню. Мовою розмовляють ті, котрі її знають, це природжений дар, душа народу, його історія, традиції і звичаї.

Таке важливе свято мови відбулося в кожних Сурівських філіях Румунії, і так, 14-го листопада 2022 р. в Тіміському центральному будинку культури, в Залі Ліра святкували цей день українці з Банату, гості, запрошені, учні шкіл і т.д.

Спеціальна програма, добре упорядкована, так само організування в добрих умовах, все було на висоті:

1. Від 15-15,40 г. – Виставка «Українці з Банату» (віртуальна, потенціальна). Офіційне відкриття виставки, вітання голови філії СУР Тімішу п. Юри Глеби і голови жіночої організації повіту Тіміш, як модератор п. Михаєла Бумбук (пояснення експонатів, різних моментів).

Слідуючий момент – нагороди, дипломи, розділені всім добровільним особам, які дарували поміч, допомогу «Для миру в Україні і солідарності з українським народом».

2. Слідували моменти в залі, гарному і прикрашеному квітами – колір українського прапора. Офіційне відкриття – Відзначення свята.

Звучали вітальні слова з боку голови п. Юри Глеби та п. інспекторки шкільного інспекторату Марії Сабо-Кондрей, пролунали гімни – румунський та український. Слідували молитви для миру священників – православного Крістіана Поповича, отця Василя Анішоряка і пастора Іонела Влада.

3. Після цих церемоній слідували промови офіційних осіб. Голова СУР і депутат в Парламенті п. Микола-Мирослав Петрецький відкриває свято. А потім – промови з гарними теплими, емоційними, вітальними словами для всіх присутніх, гратиліючи всіх з нагоди свята.

Потім, з боку префектури – Сорін Йонеску – Тіміш, голова повітової Ради – Алін Адриан Ніка, інспектори шкільного інспекторату та інші, директор будинку культури м. Тімішоари, директор, проф. Ліцею ім. Юлії Хаждеу (класи українського відділу), директори всіх шкіл, де вивчається українська мова, потім з боку мерії, всі примарі українських сіл, голова філії СУР повіту Арад Г. Міколайчук, п. Іван Лібер – Карашсеверінський повіт.

4. Почалась артистична програма, Згадаю, що детально не можна описати, тільки коротко згадати художні колективи п. Тіміш.

1. Гурт «Тріо Грін»
2. Ансамбль хоровий «Голос українців» – (Іван Лібер)
3. Веселі діточки – школа Штюка – (вчитель Міора Чінар)
4. Ансамбль танцю «Забава» – Штюка (проф. Н. Бензар)
5. Ансамбль група «Молода надія» – ліцей Лугожу. Координатор проф. Віолета Манзур і Василь Білан
6. Група з України «Українські Мрії» (координатор Михаєла Бумбук).
7. Гімназійна школа Бетгаузен – група «Молода гвардія» і «Перлінка» – (Іонил Влад і Марія Кондрей).
8. Група учнів «Кедровина» – школа Петроса Маре.
9. Ансамбль з Араду
10. Чоловічий хор «Голос Полонини» з Марамурешу (коорд. Михайло Мачока).

4. На закінченні «Сюрпризи» – виявлення, відкриття переможців в залі і дарування чотирьох премій (це для уваги)

Відбулася спільна вечір для всіх присутніх і шанувальників української мови, яка є, була і буде душевним скарбом, цінним.

Анна БЕРЕГІЙ
Текст і фото

ОСІННІ ОБРЯДИ УКРАЇНЦІВ У РУМУНІЇ

У всіх селах Мараморощини, в яких переважна більшість населення українці, запланована, згідно з календарем культурних подій Союзу українців Румунії, щонайменше одна важлива подія традиційна кожній місцевості.

В нашому селі, Реметах, щорічно проводимо подію «Осінні обряди українців Румунії» – головна подія. Місцева організація СУР проводить й інші події, як: «Тарас Шевченко в картинах і словах», «Молоді таланти», спортивні конкурси і т.д.

В неділю 20 листопада 2022 року відбувся ще один випуск культурної події, організованої місцевою організацією СУР, філією СУР повіту Марамуреш разом із школами села Ремети та села Верхня Рівна, сільською адміністрацією і Православною українською церквою села Ремети – «Осінні обряди українців Румунії».

На черговому засіданні Комітету СУР Філії Марамуреш було обговорено всі деталі стосовно проведення події, артистичні групи, число учасників, сцена і т.д., а кошти для проведення були одностайно проголосовані на засіданні Ради СУР.

Програма проведення цієї важливої події була обговорена і затверджена місцевою організацією СУР разом із керівництвом школи. Щиро дякуємо пані директор Марії Штефан, учителям, учням та родичам в цьому напрямку.

Розпочалася подія з проектом «Гарна та багата осінь» – партнеріат між школами Верхня Рівна і Ремети; координаторами проекту були пані Лариса Петрецька і пані Анамарія Ковач.

Дуже гарних та милих дітей із Рівни разом із своїми родичами та викладачкою Ларисою Петрецькою сердечно і тепло зустріли в школі села Ремети пані директор Марія Штефан, пані Анамарія Ковач, викладач української мови, і Василь Пасенчук – голова місцевої організації СУР села Ремети.

Щиро дякуємо директорам цих двох шкіл, учителям-координаторам проекту,

родичам і особливо дітям, які були прекрасні, веселі, гарні та розумні.

Викладачка Анамарія Ковач сказала нам: «В проекті «Гарна та багата осінь», брали участь діти I-го класу школи Верхня Рівна і діти VII-го класу школи Ремети. Ми вважаємо, що найпідходящий день для проведення нашої спільної зустрічі має бути саме день, коли Союз українців Румунії проводить подію «Осінні обряди українців Румунії».

Діти зустрілися в школі села Ремети в дуже гарно приготовленому в кольорах і специфіці осені залі, де гарно почувалися,

співали, спілкувалися між собою, розмовляючи про «осінь, гарну та багату», діти малі і великі створили осінню атмосферу, відчувалися добре, а в їхніх душах не плив осінній туман, а сонечко, хоча й не таке яскраве, але тепле й усміхнене.

Далі діти і дорослі відвідали дитячий садок села Ремети з трьома групами дошкільнят, одна з викладанням на румунській мові, дві на українській мові.

Наші гості були приємно вражені виставкою, присвяченою осені, чистими, гарними та просторими залами, дуже добрими умовами, ігровим майданчиком, чистим повітрям та дуже корисною парковою для автомобілів, яку зробила сільська адміністрація перед початком шкільного року.

Всі оцінили, як виглядає школа та дитячий садок, що заслуговує похвалу керівництва школи, яке дуже добре і корисно співпрацює із сільською радою та державною адміністрацією села; про ці гарні речі думаю, що потрібно говорити, висвітлювати і оцінювати гарні і добрі діла, які робить рада для села, а допомога СУР була суттєвою.

Наші гості, які приїхали скоріше, відвідали і нашу церкву, хочай це не було заплановано, але у майбутньому й над цим потрібно подумати; гості з Тульчі, Сучави та інші були приємно вражені церквою, розписом в церкві, дуже гарними, приємними і яскравими малюнками (художники-малювальники були з України), новою каплицею, нещодавно асфальтованою дорогою до церкви, бруківкою навколо церкви і каплиці, новим парканом і т.д.

Заслуга в цьому нашого отця-священ-

ника Маріуса Клема, церковного комітету, місцевої сільської ради, громадян села і, не в останню чергу, Союзу українців Румунії, який допоміг в мірі можливостей (але дуже суттєво!), і ми впевнені, що і в майбутньому СУР допомагатиме церкві, школі і нашому селу.

Поважно дякуємо панові священнику, церковному комітетові, які були присутні на нашій події і за святковим столом.

Далі відбувся концерт на відкритій сцені в центрі села, і хочай погода пізньої осені була трохи холоднувата, але гасди приємно, тепло, з чим зустріли гостей і запрошених, симпатія, повага та гарне відношення до всіх, порозуміння, яке дуже потрібне нам усім, зіграли наші серця, а виступ на висоті, артистичних колективів, численні глядачі оцінили оплесками, оцінивши артистичні здібності, різноманітний репертуар, народні костюми виступаючих.

Урочисто відкрив свято Василь Пасенчук, голова місцевої організації СУР, прозвучали державні гімни Румунії та України і Хвилиною мовчання присутні вшанували загиблих війни в Україні.

(Далі буде)

проф. Василь ПАСЕНЧУК,
перший заступник голови СУР

9 ЛИСТОПАДА – СПЕЦІАЛЬНИЙ ЗАХІД, ПРИСВЯЧЕНИЙ РІДНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Знагоди «Дня української мови в Румунії», який офіційно відзначається 9 листопада, Марамурська філія Союзу українців Румунії організувала у центральному парку міста Сігету Мармаціей спеціальний захід, присвячений рідній мові, на якому звучали вірші та пісні українською мовою.

Перед початком концертної програми прозвучали гімни Румунії та України, на знак поваги до країни, в якій ми живемо, та до наших братів-українців, які переживають масштабну війну.

Штаудер та віце-мер міста Сігету-Мармаціей Данієла-Оніца Івашку.

Голова Марамурської філії Мирослав Петрецький подякував усім учасникам, звернувшись зі словами вдячності й до всіх українців Румунії за збереження культури та рідної мови.

Микола-Мирослав Петрецький наголосив, що кожен із нас має цінувати, знати і пишатися рідною мовою, передавати її наступним поколінням, як дар, бо це справжній скарб, що може об'єднати покоління і народи.

Префект Марамурського повіту Рудольф Штаудер зазначив, що для кожного народу День національної мови є приводом радості та свята, і такі свята потрібно проводити в мирі та тиші.

Своєю чергою віце-мер Сігету Мармаціей висловила слова поваги, солідарності, співпраці та дружби до української меншини, наголосивши, що кожен народ має моральний обов'язок поважати свою історію, традиції, звичаї та особливо свою мову і передавати їх майбутнім поколінням.

Святкову атмосферу дня доповнили музичні ансамблі з повіту Марамуреш та інших регіонів країни, які подолали сотні кілометрів, щоби виступити на сцені цієї великої події: чоловічий вокальний гурт «Голос полонини» з Полян, «Червона ружа» з Кричунова, «Красняночка» з Вишівської Красни, «Надія» з Бистрого, дитячий колектив з Рускови, дитячий вокальний колектив з Реміт, дитячий колектив з Полян, вокальна група з Верхньої Рівни та солістка Діана Шифрак, «Молоді гуцули» з Вишівської долини, вокальна група із с. Коштуй, танцювальний ансамбль «Весна» з Ботошан, вокальний колектив «Квіти Буковини» та духовий оркестр з Ботошан, вокальні гурти «Черлені пацьорки» та «Троїсті музики» з України, гурт «Молода надія» з Тіміша, гурт «Зелена ліщина» з Караш-Северіна, вокальний колектив зі Сфинту Георге та гурт «Зірочка» з Тульчі.

У святковій атмосфері із запальними піснями і танцями глядачі могли почути і вірші, присвячені українській мові у виконанні талановитих дітей, як данина підростаючого покоління рідній мові.

сайт СУР

На відкритті заходу виступили голова Марамурської філії Мирослав Петрецький, голова Союзу українців Румунії, депутат Микола-Мирослав Петрецький, префект повіту Марамуреш Рудольф

Традиційне українське кулінарне мистецтво у селі Теребешть Сатумарського повіту

(Закінчення. Продовження з 7 стор.)

Голова СУР Сату-Маре Люба Горват зазначила, що привертає велику увагу до багатства української культури через смачні кулінарні вироби. Дякуємо голові філії СУР із Сату-Маре за

організування цієї події. Ця подія була організована у партнерстві з Префектурою, місцевою радою Теребешть, Повітовим музеєм, Повітовим центром збере-

ження та популяризації традиційної культури і місцевою організацією СУР Теребешть.

Українці – щедрий,

привітний і гостинний народ, який вмів нагодувати гостей, приготувати національні страви, як у себе вдома. Щоб шанувати своїх предків, потрібно виховувати повагу до їхніх звичаїв, пізнавати кулінарне мистецтво українців – складової частини культури українського народу.

«Незгасна свічка»

«Незгасна свічка», символ незабуття та усвідомлення, замайоріла наприкінці цього тижня у руках українців з Тімішоари, які зібралися вшанувати пам'ять жертв «Голодомору», однієї з найбільших трагедій 20-го століття. Подія, організована СУР Тіміш, роз-

почалася з панахиди за спочилими, яка відбулася в Українській Православній Церкві.

Голова приймаючої філії Юра Глеба, разом з представниками української громади та біженцями з України зі сльозами в очах молилися за душі загиблих. У штабі Дому культури українці презентували історію найстрашнішої національної катастрофи в Україні.

Анна Заблоцька з Києва розповіла про трагедію своїх предків, які, щоб вижити, нищпорили по землі в пошуках коріння.

Українцям заборонили залишати країну і приховували жахи, які вони пережили.

У четверту суботу листопада українці вшановують Великий голод (Голодомор) 1932-1933 років, пам'ять про близько 10 мільйонів співвітчизників, які загинули внаслідок репресивної політики сталінського режиму.

9 ЛИСТОПАДА – ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В РУМУНІЇ

Голова Клузької філії СУР, доцент д-р Іван Гербіл: «Мова є засобом як спілкування, так і мислення»

(Закінчення. Поч. на 6 стор.)

Як от і сама назва «Буковина» походить від слов'янського слова «бук». Також з вітальним словом до присутніх у залі звернулася режисерка Ш.Поп-Куршеу: «Дякую всім за участь в цій події та вітаю з Днем української мови, до святкування якого з радістю долучився Національний театр.» В продовженні вона наголосила на тому, що працювала над виставою з «позитивними, оптимістичними думками. ...Виставу, яку ми вам запропонували, надіюсь буде сприйнято як підтримку, хоча текст є хвилюючим і досвід є болючим.» Пані Поп-Куршеу побажала «мужньо пережити цю війну», а також зазначила, що «і в історії Румунії було багато моментів дуже важких і жорстоких. Ми всі знаємо, що означає мати Росію під боком».

Користуючись нагодою голова Клузької філії СУР подякував всім містянам за внески та допомогу українцям, що знайшли тут притулок. «Але не можу закінчити свою промову не побажавши вам багато сил: як тим українцям, що в Румунії, так і тим, що роз'їхалися по Європі. Миру Україні якнайшвидше, а вам і тим, хто зараз знаходяться в Україні, розпочати відбудову України і її дороги до Європи, яку розпочав ще князь Володимир Великий, коли одружився з візантійською царівною Анною», – промовив він в кінці виступу.

Завершальною частиною події став міні-концерт відомих українських пісень у виконанні меццо-сопрані, солістки Національного оперного театру в Клуж-Напоці Лізи Кадельник, а також студентки Музичної академії імені Георга Діма Тані Кіцак. Під фортепіанний супровід Петера Кольчара прозвучали такі хіти української музики, як «Два кольори», «Рідна мати моя», «Рече та стогне Дніпр широкий», «Два потоки», «Сіла птаха», «Пливе кача» та ін. Тужливі слова та сердечне виконання чернівчанок розчулили більшість присутніх. Але закінчився концерт, як і загалом подія, на оптимістичній нотці – виконанням всіма присутніми, в тому числі й найменшими українцями, відомої стрілецької пісні «Ой, у лузі червона калина». Ця пісня з весни цього року набула в Україні просто шаленої популярності й стала символом незламності українців у боротьбі за свою свободу та незалежність. І весь цивілізований світ сприймає її теж так – пісню мужньої нації, що протистоїть жорстокій імперії. У нашому виконанні слова «ми підніmemo тую калину», «ми відбудемо нашу славу Україну» звучали не просто актуально. Вони були переконливими і стверджуючими, як і наміри всіх присутніх українців вибороти і здобути незалежність України у війні, яка триває століттями.

Конференція «Український театр під час російської інвазії»

З 30 листопада по 4 грудня 2022 року в Ясах відбувся фестиваль «Дні Яського національного театру». Це був справжній марафон з одинадцяти вистав, присвячених його історії та сьогоденню. Під час цього заходу, окрім ретельно відібраних театральних постановок, відбулися також конференції відомих театральних діячів країни та зарубіжжя. Це був справжній мікросезон, який пропонував глядачам, окрім нових постановок, супутні заходи, присвячені всім тим, хто цікавиться сценічним мистецтвом (як звичайним глядачам, так і професіоналам театру). На цьому заході, який відзначає 126-ту річницю урочистого відкриття будівлі Яського театру (1 грудня 1896 р.), були запрошені і відгукнулися на запрошення куратори фестивалів, театральні журналісти, критики та культурні менеджери з Румунії та з-за кордону (Велика Британія, Україна, Туреччина, Чехія, Польща, Албанія, Республіка Молдова).

2 грудня група членів Яської філії СУР,, на запрошення директора театру, взяла участь у конференції «Український театр під час російської інвазії», яку вела Ганна Веселовська, викладач, театрознавець, автор понад 200 наукових праць у галузі театру, директор Управління театрознавства Національного академічного науково-дослідного інституту та сучасного мистецтва м. Києва.

Вступ до теми конференції зробила Ралука Редулеску, журналістка, перекладачка та театральна кураторка, яка нещодавно переклала декілька останніх п'єс молодих українських драматургів.

У ролі модератора, пані Ралука Редулеску, зробивши коротку презентацію пані Ганни Веселовської, попросила її зробити короткий огляд ситуації в Україні. З представленого випливає, що ситуація особливо складна в усіх сферах діяльності. Більшості населення не вистачає найелементарнішого: їжі, води, електроенергії, газу та навіть житла. Промисловість майже паралізована, гроші на поповнення бюджету надходять з-за кордону, не кажучи вже про потреби в сфері оборони. Попри все це, душевний стан населення добрий (невідомо на скільки часу), люди навчилися справлятися з труднощами.

Відповідаючи на прохання розповісти про становище театрів в Україні, доповідач зазначив, що театр в Україні переживає потрійну трагедію:

По-перше, багато пам'яток спадщини повністю або частково знищено в умовах повномасштабної війни, розпочатої РФ проти України, за останніми даними зафіксовано 242 випадки знищення росіянами

культурної спадщини українського народу. Так, окупанти повністю знищили або пошкодили щонайменше 92 релігійні споруди, 35 пам'яток історії, архітектури та містобудування, 29 меморіальних пам'ятників на честь історичних особистостей та подій XIX — початку XXI століття, 19 будівель та комплексів музеїв і заповідників.

Окрім цього, під ворожі обстріли потрапили 33 будинки культури, театри, бібліотеки та інші об'єкти цінної історичної забудови.

Пошкоджені та руйнувані зазнали культурні об'єкти на території 56 територіальних громад у 13 областях України. Найбільше руйнувань зазнали об'єкти культурної спадщини в Харківській, Донецькій, Київській, Чернігівській, Луганській, Сумській областях — там, де велися або продовжуються бойові дії. Наразі складно скласти повний перелік зруйнованих та пошкоджених об'єктів культурної інфраструктури, оскільки частина територій України зараз перебуває під окупацією російської армії;

Те, що можна було побачити в період Другої світової, повторилося знову. Рашисти вбивають не лише українців, а й наше культурне та історичне надбання. Вони навмисне ціляться в унікальні споруди й символи міст. Оскільки справжня їхня ціль — стерти Україну та будь-які прояви української ідентичності з лиця землі.

По-друге, багато акторів і працівників

театрів роз'їхалися по країні чи за кордоном (доповідач навила конкретні приклади, імена зазначивши, що деякі з них вирішили приїхати до Румунії, а інші поїхали в інші країни);

По-третє, було багато акторів і театральних діячів, які не залишилися байдужими до російської навали і записалися на захист батьківщини, і є чимало тих, які померли, захищаючи територію України зі зброєю в руках або їхнє становище невідоме, і в цьому сенсі було наведено конкретні приклади, прізвища яких можна знайти на спеціалізованих сайтах, які постійно оновлюються).

На запитання, якою була реакція театральних колективів відразу після вторгнення, пані Ганна Веселовська сказала, що спочатку це був шок, від якого багато хто оговтувався важко і через тривалий час; ніхто такого не очікував. У багатьох театральних будівлях були організовані центри для прийому та обслуговування біженців, а значно пізніше, коли прийшли до висновку, що ситуація буде тривалою, у підвалах театрів почалися вистави для місцевих жителів і біженців. І знаєте, що найбільше зворушило нас, акторів, у ті важкі моменти люди приходили і купували квитки на вистави, кажучи, що артистам теж треба на щось жити.

Зараз в театрах, на Україні більше не ставлять п'єси російською мовою, а п'єси російських письменників зняли з репертуару, і, як наслідок, на новий рік вперше не ставитимуть «Лускунчика» Чайковського.

Говорячи про нинішню ситуацію, пані Ганна Веселовська зазначила, що театральне життя поволі повертається, шукаються нові форми, використовується онлайн-система, використовується радіотеатр, читаються повідомлення, інтерв'ю та короткі п'єси. написані молодими письменниками, театральні колективи беруть участь у фестивалях за кордоном. Щодо майбутнього театру, то як працівники цієї галузі, так і драматурги, критики тощо вірять у майбутнє українського театру, вони переконані, що незабаром після закінчення війни театр відродиться в Україні. Наприкінці конференції Ганна Веселовська висловила вдячність за можливість зустрітися з представниками української громади м. Яси та подякувала румунському народу за все, що він зробив, робить і робитиме в майбутньому для українського народу та для українських біженців, які на деякий час знайшли притулок на території Румунії. Під час виступів з сторони учасників, від імені Союзу українців Румунії я висловив подяку організаторам за запрошення членів нашої організації на цей захід, подякував пані Ганні Веселовській за надану інформацію, яка зміцнила наше переконання, що ворог, хоч і хотів знищити українську культуру, не досяг успіху, а доказ того є, що український тетрарх «живий», «діє» і має майбутнє.

(Продовження на 13 стор.)

Голова Яської філії СУР
Віктор ГРИГОРЧУК

ПРО ДЕВ'ЯТУ ЗАПОВІДЬ БЛАЖЕНСТВА

У нагріній проповіді Ісус Христос, між іншими науками, промовив і Блаженства, навчаючи, хто є блаженний або щасливий у Господніх очах. В дев'ятій, останній заповіді блаженства сказав: «Блаженні ви, коли вас будуть зневажати, гонити та виговорювати всяке лихо на вас, обмовляючи мене ради» (Мт.5,11). Ісус Христос називає особливо блаженними тих, які за ім'я Христове і за істинну православну віру у Нього терпеливо зносять ганьбу, лихослів'я, наклепи, знущання, злигодні і саму смерть. Відомо, що людина радісно приймає тоді, коли хтось гарно промовляє про неї. Всім нам приємно, коли наші ближні мають гарні слова і гарне відношення до нас, але дуже неприємно стає для нас, коли хтось каже нам лихі слова, засуджує нас, а тим більше, коли все це відбувається несправедливо.

Історія нашої церкви свідчить про велике число людей, які стали мучениками через те, що любили Бога. Не всі святі є мучениками, але всі святі є блаженними або щасливими, тому що сподобилися вічної радості з Богом.

Христос не вимагає від нас, щоб ми хвалили себе через віру до Бога, але чекає, щоб ми були свідками і сповідниками того, що ми прийняли Його у всяких обставинах. І це свідчення має виявлятися у всякому місці та у всякому часі. Наприклад: якщо я йду попри храм, то я примушений зробити собі знак Хреста і визнавати, хто я дійсно є, православний християнин. Можливо, що хтось буде насміхатися з мене, або засуджувати мене, однак моїм завданням є щоб свідчити мою віру перед всім народом і у всяких обставинах. Ми не щасливі, коли хтось завідує або переслідує нас за різні причини, але певно ми щасливі у Господніх очах тоді, коли за Його ім'я за Його науку ми терпимо різні неприємності. Ісус нам зауважує, що всі ті, хто люблять Бога, служать Йому, і сповідують свою християнську віру, щоби не чекали від світу добра і хвали. Християнська мужність ґрунтується на високих християнських чеснотах: на вірі у Бога, на надії на Бога, на любові до Бога і ближніх, на цілковитому послухові і непохитній вірності Господу Богу.

отець Іван ЮРЧА

«Я на сторожі коло їх поставлю слово»

У неділю, 20 листопада 2021 року, Бухарестська філія СУР організувала захід із вшанування пам'яті бухарестських українських письменників під назвою «Я на сторожі коло їх поставлю слово».

Члени столичної філії поклали квіти до могил українських письменників Степана Ткачука, першого голови СУР та Миколи Корсюка, колишнього головного редактора дитячого журналу «Дзвоник».

Вшанувальний захід продовжився у приміщенні філії, де її голова СУР, письменник Михайло Трайста наголосив на ролі письменників у розвитку української літератури та культури.

Також у неділю 20 листопада, в українській церкві столиці, отець Володимир Малкович відслужив поминальну панахиду за українськими письменниками та культурними діячами.

У поминальному заході взяли участь члени та прихильники Бухарестської філії СУР, письменники, журналісти і, звичайно, родичі та знайомі покійних письменників і культурних діячів.

Конференція «Український театр під час російської інвазії»

(Закінчення. Поч. на 12 стор.)

Водночас я запевнив її, що в румунському народі та в Союзі українців Румунії український народ знайде надійну опору. Я також наголосив на тому, що Союз українців у Румунії з перших днів вторгнення засудив агресію Російської Федерації заявою, яку прийняла Рада СУР, а потім активно включила в допомогу українському народу шляхом збору та відправлення допомоги (останнє – 10 потужних генераторів, переданих Чернівецькій області), а також допомогу, яку надає біженцям, які прибули до Румунії, забезпечивши перекладачами на всіх пунктах пропуску на кордоні з Україною та на виїзді до західних країн, надавши при-

міщення, забезпечивши харчуванням, умовами для навчання, участь в заходах, організованих філіями СУР.

Свято Яського театру приєдналося до свята всіх румунів – Національного дня Румунії, яке було добре сприйняте та оцінено великою кількістю глядачів, які прийшли в цей період до Яс.

Громада українців Румунії й надалі підтримуватиме українців по той бік кордону, а також тих, хто тимчасово знайшов притулок у Румунії з переконанням, що трагедія, яку переживає український народ, незабаром закінчиться.

Слава Україні! Героям слава!
Нехай Бог береже Україну та український народ!

130-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ МИКОЛИ КУЛІША ВІДСВЯТКУВАЛИ В КЛУЖ-НАПОЦІ

Українська громада міста Клуж-Напока зібралася 26 листопада відсвяткувати 130 річницю від дня народження Миколи Куліша (1892-1937) — одного з найталановитіших, найяскравіших українських письменників першої половини минулого століття, оригінального драматурга, новатора та творця «необарокової драми». На думку сучасних фахівців «він був від природи багатогранне обдарованою особистістю: талановитим військовим, громадським діячем, газетярем і редактором, публіцистом, діячем української освіти, соціальним педагогом, нарисовцем і прозаїком, полемістом, естетиком і теоретиком художньої культури, літератури, організатором літературного процесу в Україні.» Культурно-наукову подію, присвячену цьому представнику Розстріляного Відродження, для все зростаючої кількості зацікавлених організувала Клужька філія Союзу українців Румунії в співпраці з відділом української мови та літератури при Філологічному факультеті

Клужького університету імені Бабеша-Бойоя.

Голова місцевої філії СУР пан І. Гербіл наголосив на визнанні Голодомору 1932-1933 років обома палатами румунського парламенту на спільному засіданні 23 листопада «жахливим злочином проти

українського народу та проти людяності». Ініціатором ухвалення цієї політичної декларації був депутат та голова СУР пан М.-М. Петрецький. Так як вже традиційно в листопаді ми згадуємо жертви Голодомору, тому організатори запропонували присутнім вшанувати їхню пам'ять, а також пам'ять всіх тих, хто загинув під час сьогоденної війни з росією, хвилиною мовчання.

Перша доповідь «Про новаторський характер драматургії Миколи Куліша» відкрила наукову частину цієї події. «М.Куліш працював у просвітницьких установах і шукав себе в різних жанрах — від оповідань з життя дітей до циклу педагогічних нарисів і роману. ...І навіть перебуваючи в ув'язненні на Соловках, відчувачи подих смерті, він теж сідав за папір і писав листи, в яких передавав свої настрої, почуття, турботи.

(Далі буде)

Ольга СЕНИШИН

Вшанування пам'яті української письменниці Ольги Кобилянської

Вшанування пам'яті української письменниці Ольги Кобилянської відбулося 28 листопада на її батьківщині, Гура Гуморулуй, панахидою покладанням вінків до погруддя письменниці та круглим столом.

Ольга Кобилянська народилася в 1863 році, написала велику кількість оповідань, епічних поем, оповідань і повістей, будучи однією з найвидатніших прозаїків модерністської школи української літератури, яка виступала за емансипацію жінки.

Богослужіння відслужили греко-католицькі священники Ніколаїшен Миколай та Венечук Ілля у супроводі хору Української Греко-Католицької Церкви з Качіки, вінці поклали від голови СУР Миколи-Мирослава Петрецького, Сучавської філії СУР, Мерії Гура Гуморулуй та Міської Ради.

Про значення творчості Ольги Кобилянської для української та загально-

людської літератури говорив голова філії СУР Сучавщини Ілля Саучук: «Зараз, у момент 159-ї річниці від дня її народження, дух Буковини, як ніколи, відчувається єдиним, як в Румунії, так і в Україні», а мер Гура-Гуморулуй Маріус Урсачук наголосив, що українську письменницю вшановують навіть у День Буковини, який відзначають у всьому регіоні.

У заході також взяли участь заступник голови СУР Сучава — Ніку Чокан, скарбник Ткач Овідіу, члени та симпатки з місцевої адміністрації, а також віце-мер Граціан Децебал Гергель та місцеві радники. За круглим столом продовжилися дискусії про життя та творчість письменниці, згадавши також трагічний період у житті українського народу — Голодомор.

Ольга КОБИЛЯНСЬКА

Мої лілеї

(Поезії в прозі)

Пустині дайте мені!

Далекої, широкої пустині з пекучим сонцем... без гуку і життя — нехай я плачу.

Там я не стріну нічиїх очей. Ні очей матері з віщим серцем... ні батькових, готових усе до бою за щастя дитини своєї... ні очей бруталної, буденної, цікавої юрби, — нікого не стріну.

Зарю обличчя в запеклу землю й буду її освіжувати своїми сльозами, доки стануть і затоплять жаль мій смертельний і мене. А сонце буде їх усе пити й пити... жадібне сонце болю...

* * *

Довір'я?

Се маленька дитина зі щирими, невинними очима, що, набравши думок і почувань у подолок, біжить до того, хто кличе її до себе.

Не гамує слів своїх. Сміється й плаче просто, — воно іншого не знає: се — властивість його існування, краса його ціла і багатство!

І жде.

Великі очі його з вірою, не прочуваючи горя, дивляться просто в лице того, хто його кличе. Жадібно жде. Не знає — чого. Може, щастя якого. Або чого іншого, такого гарного й святого, як його душа, переповнена правдивими перлами.

Але ні.

Ось здійсмається сильна рука розчарування й падає тяжким каменем на ясну голівку його... його, що не знало іншого почуття, як прямої, і правди, і віри в почування свої сонячні.

* * *

Є трояка любов.

Та, що годується ласощами, що годується поцілунками, і та, що поважна, як смерть, годує сама себе й других. Вона годує себе і сльозами, і горем, і сумом, і самотністю, а поза гробом — золотою тінню пам'яті — споминами про її святу, нестерпну силу.

С Т О Р І Н К А Д Л Я Д І Т Е Й

Іван ФРАНКО

ЗИМА. РІЗДВО

Ми ялинку прикрашали,
З кухні пахли пироги.
Свічечки на гілки стали
Аж до зіроньки з фольги!

Сніг пушинками кружляє,
Біле міряє шитво.
Раз на рік таке буває:
Свято! Сніг! Зима! Різдво!

Дмитро ПАВЛИЧКО

Дванадцять страв пісних приготувала мати

Дванадцять страв пісних приготувала мати;
І першою була пшениця, чи кутя.
То божі смакості, осінні аромати,
Горіх, і мак, і мед, і зерен розняття.

А друге місце мав червоний борщ – багряні
Промінчики життя із серця буряка.
Такої смакоти в найкращім ресторані
Не зварять – все в них є, та вмілість не така!

Були в нас голубці – смачне творіння музи
Гуцульської – таке не їв ти на віку –
В капустянім листку крупи із кукурудзи,
Запечені в печі у глинянім горшку.

А ще вареники із бриндзею, із сиром,
З картоплею, але смачніші між всіма –

З капустою – скажу, коли вже бути щирим, –
Я їх любив і брав руками обома.

А далі запражка – печеня із грибами,
Що в інші дні її із м'ясом подають,
А в піст – лишень гриби, що зветься ще губами,
На понюх кликали, як в ліс тіниста путь.

Була ще страва в нас, що наша вбога доля
Придумала на те, щоб заздрих нам багач:
Із конопляною олією квасоля,
Іства цього тепер нема, згадай і плач.

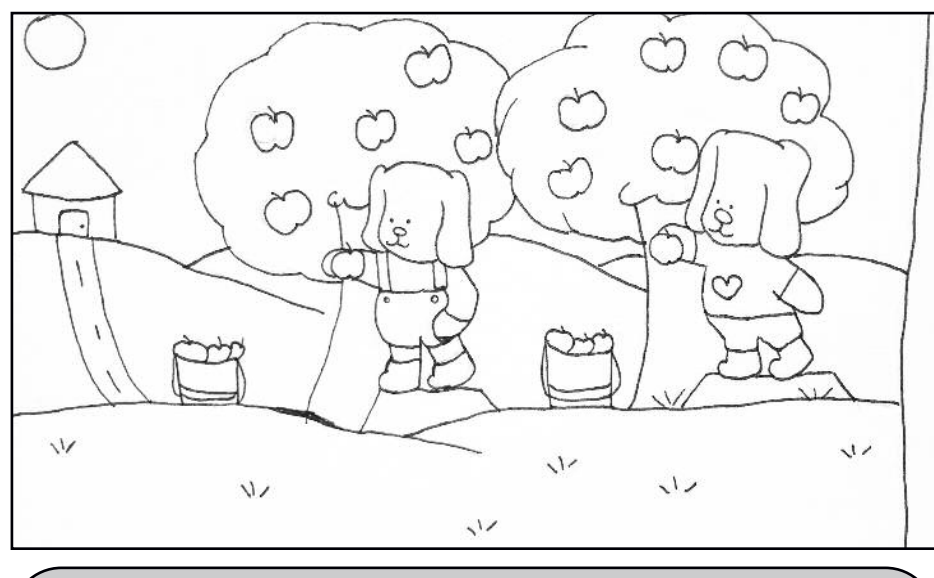
Ще оселедчики, одягнуті лускою,
У Маня куплені, лягали на таріль.
Так ми стрічалися з живизною морською,
Що надила й пекла, немов смачнюща сіль.

А був ще другий борщ, в якому не петрушка,
Не морква плавала, а лиш один буряк
Домінував, як пан, а біля нього вушка
Ходили навкруги, творивши блиск і смак.

Ще мидниця була з пампушками, на три дні
Їх мати напекла для колядницьких душ.
Їх їли парубки й господарі солідні,
І смакував мені їх лоскотний м'якуш.

Із сушені узвар – напій для пана Бога,
Із пахошами груш, і яблук, і сливок.
Про смакості його оповісти незмога –
Вміщався цілий сад в один його ковток.

Я не згадаю вже дванадцятої страви,
Вона була десь там, на білому столі,
Де йшли з-під скатерті пахущості отави,
Найкращі запахи отецької землі.

Зеленський став «Людиною року» за версією Financial Times

Президент України Володимир Зеленський став «Людиною року» за версією британського видання Financial Times. Його визнали «втіленням мужності та стійкості українського народу в його боротьбі проти російської агресії».

«Президент України Володимир Зеленський став людиною 2022 року за версією FT. 44-річний чоловік заслужив місце в історії своїм надзвичайним проявом лідерства та сили духу», – зазначили у виданні.

Україна здивувала світ, відбивши російський штурм Києва та контрнаступом у Харківській і

Херсонській областях, пише видання. Вона повернула собі половину території, яку російські війська захопили цього року. Українські війська зараз просуваються на південь і схід, навіть на порозі зими, з метою звільнити всю територію України, включаючи Донбас і Крим, йдеться у статті.

«Подібно до того, як Вінстон Черчилль виступив на радіо, щоб згуртувати свою країну під час бліцу, Зеленський використовував соціальні медіа для неспинної кампанії за військову та фінансову підтримку Заходу, перетворюючи тяжке становище свого народу на моральний важіль впливу на лідерів у Європі та США. Він переконав європейців

взяти на себе величезні витрати протистояти Путіну та запропонувати Києву шлях до членства в ЄС», – наголошує Financial Times.

Попутно Зеленський став прапороносцем ліберальної демократії в ширшій глобальній боротьбі з авторитаризмом, яка могла б визначити хід 21 століття, відзначає видання.

Зеленський також став втіленням мужності та стійкості українського народу в боротьбі з російською агресією. Саме з цих причин Financial Times обрала Зеленського людиною року, пояснили у газеті.

В інтерв'ю FT Зеленський згадує перші дні вторгнення та каже, що він не дуже мужній: «Я більше відповідальний, ніж хоробрий... Я просто ненавиджу підводити людей».

Що відомо про міжнародне визнання Зеленського

Президент України Володимир Зеленський став найвпливовішою людиною 2022 року за результатами опитування читачів американського журналу Time.

За українського лідера віддали свої голоси понад 3,3 мільйона читачів (5% голосів).

"Коли в лютому російські війська почали повномасштабне вторгнення в Україну, Зеленський, комік, який не мав політичного досвіду до обрання президентом України у 2019 році, вийшов на світову арену і згуртував лідерів для підтримки України", – писало видання.

Олена БОГДАНЬОК

<https://suspilne.media/331814-zelenskij-stav-ludinou-roku-za-versieu-financial-times/>

Один із найжахливіших періодів в історії України

Голодомор, Великий український голод 1932-1933 років, радянські переслідування українського народу, під час якого загинуло понад 10 мільйонів людей, щороку в останню суботу листопада вишановують українці всього світу, в тому числі з Румунії.

Цього року, коли минає 90 років від страшного геноциду, Сату-Марська філія Союзу українців Румунії за підтримки Повітового центру збереження та популяризації традиційної культури організувала у суботу симпозиум пам'яті жертв Голодомору, в якому взяли участь члени організацій СУР з усього повіту та група біженців з України.

Про цей трагічний період в історії України, один із найжахливі-

ших, який довелося пережити українському народу за всю свою новітню історію, говорили д-р Люба Горват – голова Сату-Марської філії Союзу українців Румунії, генеральний секретар СУР, мер села Тарна Марє Моніка Собіус і д-р Феліціан Поп із СІСРСТ.

«Вишанування пам'яті Голодомору, одного з найкривавіших злочинів проти українського народу та людства, набуває в нинішньому контексті особливого символізму: ми хочемо звернути увагу цивілізованому світу, що ми не повинні допустити повторення кривавої історії. і що необхідно усіма способами і будь-якими засобами зупинити це нове розв'язування ненависті проти українців, проти України», – сказала голова СУР Сату Марє Люба Горват. Пам'ять про Голодомор має величезний заряд. Через 90 років Росія вторглася в Україну і, свідомо руйнуючи українські енергетичні структури, водо- та газопостачання, ризикує породити нову гуманітарну кризу європейського масштабу. Кілька країн, зокрема Румунія, визнали Голодомор геноцидом.

З ініціативи голови СУР, депутата Миколи-Мирослава Петрецького, 23 листопада парламент Румунії прийняв Політичну декларацію щодо вишанування пам'яті Голодомору 1932-1933 років в Україні, визнавши його злочином, вчиненим проти українського народу та людства.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

РЕДАКЦІЯ: Головний редактор – **Іван КОВАЧ**

Редактори – **Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ** та **Роман ПЕТРАШУК**

Комп'ютерний набір – **Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ**

Техноредагування – **Роман ПЕТРАШУК**

Друкарня «RCR PRINT» Бухарест, Румунія; **ISSN 1223-8988** Adresa redacției:

Uniunea Ucrainenilor din România, str. Radu Popescu nr. 15,

Sector 1, București, ROMÂNIA, Tel. 0212220748, 0212220753, Fax 0212220737

E-mail: vilne.slovo@uur.ro/ Адреса сайту СУР: **www.uur.ro**

Наклад фінансований Союзом українців Румунії

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.